

Ændringsforslag nr. 7
forkastedes, idet 47 stemte for, 90 imod.

Ændringsforslag nr. 8
forkastedes, idet 47 stemte for, 90 imod.

Ændringsforslag nr. 9
forkastedes, idet 48 stemte for, 85 imod; 5
stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 10
forkastedes, idet 48 stemte for, 86 imod; 5
stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 1
betragtedes som bortfaldet.

§ 1 med den foretagne ændring og § 2
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 11
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 12 og 13
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 14 og 15
vedtoges uden afstemning.

§ 3 med de foretagne ændringer
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behand-
ling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet be-
handling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af:

*Forslag til lov om regler for organisationers
og foreningers bidrag til politisk virksomhed.*
[Af Voigt (FP) m. fl.]
(Lovforslag nr. L 74. Fremsat 13/11 80).

Sammen med denne sag foretoges den un-
der punkt 7 på dagsordenen opførte sag,
nemlig:

7) Første behandling af:

*Forslag til lov om regler for organisationers
og foreningers bidrag til politiske partier.*
[Af Ib Christensen (DR) m. fl.]

(Lovforslag nr. L 77. Fremsat 18/11 80).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Lovforslag nr. L 74, som vi nu behandler,
er stillet af fremskridtspartiet og kan siges at
være en gammel kending. Det er nemlig 11.
gang, et forslag af denne art behandles her i
folketinget. Man kunne måske derfor være
fristet til alene at henvise til de taler, man
selv og éns forgængere har holdt om det
samme forslag. Men jeg vil nu alligevel gerne
benytte lejligheden til at slå fast, at det fort-
sat er regeringens opfattelse, at enhver fore-
ning eller organisation har en selvfølgelig
ret til at træffe beslutning om, hvilke formål
den pågældende forening eller organisation
ønsker at støtte, uden at lovgivningsmagten
blander sig heri. Dette gælder efter regerin-
gens opfattelse også støtte til politiske partier
og politiske foreninger og til udgivelse af
politisk presse. Der er her tale om organisati-
onernes fundamentale rettigheder, og det må
derfor være disse organisationers kompetente
forsamlinger, der på demokratisk vis overvej-
er og beslutter, hvilke formål organisationer-
ne ønsker at støtte.

Forslagsstillerne, altså fremskridtspartiet,
har i bemærkningerne til lovforslaget henvist
til en højesteretsdom fra 1966, hvor et min-
dretal af højesterets dommere tages til ind-
tægt for forslagsstillernes synspunkter. Jeg
finder det måske lidt mere relevant, at høje-
sterets flertal altså fastslog, at det er organi-
sationerne selv, der bestemmer, hvorledes
deres midler skal administreres. Som det ty-
deligt er fremgået af mine bemærkninger,
kan regeringen ikke medvirke til dette lovfors-
lags gennemførelse.

Hvad angår det forslag, der er stillet af
retsforbundet, skal jeg gerne medgive for-
slagsstillerne, at dette forslag er mindre uspi-
seligt end det forslag, der er stillet af frem-

[Arbejdsministeren]

skridtspartiet, men at det er mindre uspiseligt, er ikke ensbetydende med, at det er spiseligt.

Regeringen må ud fra de samme principielle overvejelser, som jeg før nævnte, desværre også afvise at medvirke til gennemførelsen af dette forslag.

Bakholt (S):

Uanset hvor mange gange retsforbundet og fremskridtspartiet fremsætter forslag af denne karakter, vil vi i den socialdemokratiske gruppe gå imod dem. De har været fremsat så mange gange nu, at jeg synes, det var på tide, at partierne trak disse forslag tilbage og puttede dem i papirkurven. Sidst de var fremme og til afstemning, var den 2. juni 1978. Dengang blev begge forslag forkastet af et meget stort flertal.

Det er et indgreb og et anslag mod organisationernes frie ret til at disponere over deres egne midler, som vi ikke kan være med til. Vi kan ikke være med til de overgreb, der vil finde sted imod dansk fagbevægelse, hvis forslagene bliver vedtaget. Det er en sag, som det offentlige ikke skal blande sig i, og vi må afvise dem meget klart og tydeligt.

Jeg skal derudover henvise til de mange bemærkninger, der er faldet ved tidligere ordføreres taler i forbindelse med behandlingen af de to forslag.

Enggaard (V):

Om de to lovforslag L 74 og L 77, stillet af henholdsvis fremskridtspartiet og retsforbundet, skal jeg på venstres vegne sige, at vi principielt støtter den tanke, som ligger i dem. Det ligger så meget nærmere for os, som det første forslag, der blev fremsat, og praktisk taget med samme tekst, både hvad angår bestemmelser og bemærkninger, som i forslagene her, er fremsat af venstre for mere end 10 år siden. Jeg er fuldt ud klar over, at der ikke er noget, der hedder ophavsret i politik. Derfor kan man kun glæde sig over, at tanken gradvis har fået større tilslutning ved, at flere partier fremsætter næsten ligelydende forslag.

Når jeg udtrykker sympati for princippet i forslagene, hænger det naturligvis sammen med denne historiske kendsgerning.

Jeg skal så sige, at der naturligvis vil være enkeltheder i forslagernes indhold, som bør

diskuterer, eksempelvis i hvilket omfang støtte til presse er omfattet eller ikke. Jeg ville mene, at en støtte til eksempelvis dagbladet Aktuelt ikke burde være omfattet af bestemmelserne her. Vi kan kun glæde os over, at der udgives aviser, også socialdemokratiske aviser, i dette samfund, men det er en af de ting, som jeg synes man burde kunne klare af i forbindelse med forslagernes behandling.

For en ordens skyld skal jeg sige, at det synspunkt, som fremgår af retsforbundets forslags bemærkninger, hvori man siger, at disse forslag er uforenelige med forslaget om forbudet mod eksklusivaftaler, kan jeg ikke dele. Jeg mener, man godt kan følge begge tankegange uden at komme i konflikt med sig selv.

Ninn-Hansen (KF):

Ved tidligere behandlinger af tilsvarende forslag har det konservative folkeparti afvist dem. Det vil vi gøre igen med tilsvarende fremragende argumentationer, som vi har anvendt ved de tidligere lejligheder. De er skudsikre, ingen kan indvende noget imod dem, og vi kan altså ikke støtte forslagene.

Jeg kan tilføje, at hvis nogen ønsker at yde økonomisk støtte til det konservative folkeparti, så modtager vi gerne en sådan støtte. Vi lader aldrig vores standpunkter påvirke af det, men jeg vil da gerne benytte denne lejlighed til at sige, at hvis en sådan lyst skulle eksistere i vide kredse, hvad der er en stigende opfattelse af at de gør, så er vi modtagelige for den støtte, man vil yde. Hvis man politisk vil gøre noget ved organisationernes for store indflydelse, kan jeg kun anbefale, at man koncentrerer sig om det forslag, der tidligere har været til behandling, om forbud mod eksklusivaftaler.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Da der jo kun er en lille forskel på disse to forslag fra retsforbundet og fra fremskridtspartiet, er det rimeligt at sige noget til dem sammen, og det vil jeg så gøre. Den forskel, der er, er, at fremskridtspartiet under ingen omstændigheder vil have, at Aktuelt skal kunne modtage støtte fra fagbevægelsen. Det skal jeg ikke blande mig i, om det skal have støtte fra fagbevægelsen. Hvis fagbevægelsens medlemmer ønsker, det skal have

[Lilli Gyldenkilde]

den, så skal det have den, indtil de finder på at træffe en anden beslutning.

Det kommer sikkert ikke som nogen overraskelse, at SF ikke kan medvirke til disse forslags gennemførelse. Vi synes, at organisationernes medlemmer helt suverænt skal bestemme, hvad organisationernes penge skal bruges til. De må have ret til at beslutte, om de vil give, og hvilket parti de i givet fald vil støtte, og hvilke de ikke vil støtte. Ingen tvivl om det. Det manglede bare, at vi skulle forhindre dem heri.

Må jeg så sige til både retsforbundet og fremskridtspartiet, som jo er forslagsstillere, at jeg fornemmer en undertone i de to forslag, som går i retning af at føje yderligere mistro til den, som desværre efterhånden findes til alle politikere, uanset hvilket ansvar de har herinde, og uanset hvilket parti de hører til. Det synes jeg er en meget beklagelig udvikling. Der ligger ligesom en undertone af, at politiske partier kan købes. Jeg skal naturligvis ikke kunne sige, om andre partier kan købes, men jeg kan i hvert fald for socialistisk folkepartis vedkommende sige, at det kan vi ikke. Vi lader os ikke købe, enten vi får støtte eller ikke får støtte, men den mistro, der ligger i forslaget, bryder vi os som sagt ikke om. Jeg mener principielt, at folketingsmedlemmer er bedre end deres rygte, og gud ske lov for det, for ellers så det jo også lidt sort ud en gang imellem.

Vi er af den mening, at interesseorganisationernes medlemmer selv skal bestemme, hvem de vil støtte; det er ikke noget, vi skal lægge dem hindringer i vejen for. At vi så nogle gange synes, at man støtter forkert, det får være, men så må vores folk arbejde for, at man giver støtten på en anden måde. Principielt er det de folk, der er tilknyttet organisationerne, der bestemmer, hvilken støtte der skal være tale om.

Der findes derimod en anden form for støtte, som jeg i hvert fald godt vil sige noget om. Når f. eks. store olieselskaber, eller hvad det nu kan være, støtter politiske partier, burde det gøres i lige så fuld åbenhed, som når fagbevægelsen støtter visse politiske partier.

Bolvig (RV):

Der var desværre ingen ændringer at spore i vores i øvrigt progressive og udmærkede

arbejdsministers synspunkter. Jeg siger dette, for på dette område synes jeg næsten arbejdsministeren, hvis jeg må sige det, virker som en andenrangs konservativ handelsreisende i gamle, forældede synspunkter. Denne debat er jo en årligt tilbagevendende begivenhed, og jeg ved godt, at der er en hel del, der er utilfredse med det, men det må de organisationsstøttede partier finde sig i, for det må være rigtigt gang på gang at understrege, at i et demokrati skal meningene brydes, og folk skal tage stilling efter synspunkternes lødighed; og derfor er det rivende galt, når debatten forrykkes takket være nogle partier. De modtager meget betydelige beløb fra interesseorganisationer, og i kraft af disse store beløb er de i stand til at forrykke debatten. De er i stand til at hverve konsulenter og til at indrykke store annoncer, der taler for deres egne synspunkter og holdninger. De er også i stand til takket være deres bedre økonomi at præge en valgkamp, hvilket er til skade for den demokratiske debat. Det må være rigtigt, at der er andre partier, der gang på gang understreger, at det er ulykkeligt i et demokrati som vort, at en gruppe af partier modtager meget betydelige midler. Hørup sagde: »Ingen over og ingen ved siden af folketinget.« Men sådan er det jo ikke. Man skal jo ikke være valgt til og have siddet i dette folketing ret længe, før man er klar over, at ved siden af folketinget står der store, magtfulde organisationer, som taler et så stærkt sprog, at jeg tvivler på, at det er folketinget, der står øverst. Det er et af vores allerstørste problemer, at i et samfund, hvor vi bliver mere og mere afhængige af hinanden, er organisationerne blevet så stærke, at de ved hjælp af trusler og aktioner kan lamme samfundet og diktere os vores synspunkter. Samtidig – og det er det, der er farligt – køber de sig interesse, køber de sig indflydelse i dette høje ting. Jeg synes ikke, det er overdrevent at sige, at vi har lov til at have en begrundet mistanke om, at organisationerne køber sig direkte indflydelse. For der gives jo ingen penge i dette samfund uden en vis form for modydelse. Det er jo gang på gang sagt i forskellige debatter, og hvorfor gælder det ikke også på dette område? Der er jo ikke en eneste, der tror på, at disse millionbeløb, der udbetales fra forskellige interesseorganisationer, gives f. eks. for statsministerens, for hr. Henning Christophersens eller

[Bolvig]

hr. Poul Schlüters blå øjnes skyld, selvfølgelig ikke. De gives, fordi organisationslederne mener, at de får fuld valuta og fuldt udbytte for de penge, de leverer. Det må være folks frie ret at støtte forskellige partier. Det må være folks ret at kunne afgøre, at deres penge, som de af letforståelige årsager giver til en organisation, ikke skal gå til et bestemt parti. Ministeren kan da ikke finde det retfærdigt, at en arbejdsgiver, som måske er socialdemokratisk, gennem sit kontingent er tvunget til at støtte venstre og de konservative, lige så vel som det, hvis en arbejder måske er radikal eller tilhører partiet venstre – hvor mærkeligt det end måtte lyde – vel ikke kan være andet end retfærdigt at sikre ham, at hans penge ikke skal gå til at støtte et politisk parti og en politisk holdning, der er ham fjern og direkte modbydelig. Det radikale venstre kan med glæde støtte de fremsatte forslag.

Vi ønsker også, at man inddrager aktieselskaber i en sådan lovgivning, og at man på samme måde som i USA lægger loft over enkeltbidrag af en vis størrelse. Det må være bedre og mere fremmende for vores demokrati, hvis vi sørger for, at det værdifulde politiske arbejde – som er værdifuldt især i et samfund som vort – får en form for statsstøtte, i stedet for at organisationer udbetaler judaspenge til visse partier i det høje ting.

Jeg vil gerne have lov til at spørge ministeren: har ministeren virkelig ikke engang tillid til sit partis egne synspunkter og politiske holdninger? Mener ministeren virkelig, at hvis man sagde nej tak til penge fra organisationerne, ville socialdemokratiet få færre stemmer, færre vælgere, mindre indflydelse og mindre styrke? Det må ministeren jo mene, siden ministeren ikke kan acceptere at stå helt frit i forhold til organisationerne. Jeg synes, vi klart så det dokumenteret for nylig, at SF, som efter min bedste opfattelse gang på gang stærkt og tydeligt varetager arbejderklassens sag – det passede altså ikke det formentlig socialdemokratiske flertal i SiD, som tog piskene frem – blev truet med økonomiske sanktioner. Nu kan fru Lilli Gyldenkilde godt sige, at SF ikke ligger under for en sådan pression, og det tror jeg fru Lilli Gyldenkilde har ret i. Hvis jeg husker ret, brugte fru Lilli Gyldenkilde selv ordet pression, for selvfølgelig er der altid pression involveret i forbindelse med penge.

Jeg har lyst til sluttelig at sige til hr. Enggaard, at da jeg hørte ham, fik jeg jo næsten tårer i øjnene. Hr. Enggaard talte om, at disse forslag er gamle venstreforslag, som blev fremsat for 10 år siden. Jeg skal lade være med at understrege særlig meget, at det radikale venstre ved hr. Bertel Dahlgaard forelagde tilsvarende forslag før krigen, men jeg synes, at venstre burde give et smukt eksempel til efterfølgelse ved, at venstre dermed nægtede at modtage den slags penge. Når hr. Enggaard taler om det, så er det bl. a., fordi hr. Enggaard selv ved, hvilken indflydelse sådanne penge har på et parti og et partis hele holdning.

Arne Melchior (CD):

Både ministeren og flere af ordførerne har henvist til, hvad de tidligere har sagt om forslag som disse. Det vil jeg også gøre. I min glørværdige fortid som direktør for A-pressen drog jeg gang på gang en lanse mod angreb, der blev ført imod modtagelsen af bidrag til den presse. Jeg mener nu som før, at det ikke kan være en lovgivningsmagts ret at blande sig i en lovlig organisations dispositioner over sine midler. Jeg mener simpelt hen, trods sympati for visse tanker i forslagene, der måtte have bevæget venstre, det radikale venstre, fremskridtspartiet og nu Danmarks retsforbund, at det støder an imod absolutter, som vi ikke kan komme uden om. Jeg har ikke slået efter, men jeg er sikker på, at det også svarer til, hvad jeg eller andre på mit partis vegne har sagt heroppefra ved tidligere behandlinger. Det kan ikke lade sig gøre. Der er så og så mange ting, man gerne så anderledes, der er visse ting, man gerne så ikke blev trykt, men vi kan bare ikke bruge censur, og derfor må vi finde os i, at der så bliver trykt visse ting. Sådan må organisationers ret til at disponere over egne midler på normal demokratisk vis også være det overordnede hensyn vedrørende de sympatier, man ellers kan have.

Men jeg kan forstå, at sympatierne er løbet fantastisk af med hr. Bolvig. Det var en meget speciel tale, han holdt her. Jeg vil foreslå, at han selv læser den, så snart den kommer på tryk, og læser den op for sin gruppe og så i øvrigt for sine kolleger her i folketinget, som han beskyldte for at modtage judaspenge, og som han direkte beskyldte

[Arne Melchior]

for at være underkøbt – i virkeligheden for at være korrupte. Jeg plejer at kende kollega Bolvig på en anden led, når det drejer sig om at forsvare folkestyret, og jeg mener, at der slet ikke er dækning for de følelser og den overspilning, vi her var ude for for et øjeblik siden.

Så fik vi også den meddelelse fra hr. Bolvig, at SF varetager arbejderklassens interesser. Det arbejder vel også for akademikerklassens interesser. Hvis interesser varetager hr. Bolvig og det radikale venstre? Kunne vi få at vide, hvad det er for en klasse eller gruppe i samfundet? Eller er det radikale venstre et pragmatisk, fornuftigt midterparti, som hverken ideologisk eller pengemæssigt er underkøbt af den ene eller den anden klasse? Vi ser da også af og til, at det radikale venstres gruppe kan stemme forskelligt. Det hindrer vel ikke, at der også løber penge ind i det radikale venstres kasse? Man har jo lov til at offentliggøre regnskaber. Det gør det radikale venstre måske, det skal jeg slet ikke benægte, og så er det da i orden, men så er det da også et bevis for, at man ikke er underkøbt.

Det var snarere rimeligt at diskutere, om man kunne lave en lovbestemmelse, der siger, at politiske partier skal offentliggøre deres regnskaber, både indtægts- og udgiftssiden. Jeg har ikke nøje gennemtænkt det, men det ville da være inden for det muliges grænser. I øvrigt tror jeg, den slags bestemmelser, som disse lovforslag her sigter på, meget let kan omgås. Jeg ved ikke, om det er en staldfidus, nogle kan bruge, men der kan meget nemt oprettes selskaber netop til udgivelse af aviser eller pjecer, andre tryksager og andre former for påvirkninger, således at støtten ikke går til partiet, men således at de pågældende selskaber befrier partierne for visse udgifter og et vist arbejde og på den måde frigør dem, og så bliver resultatet altså det samme. Jeg synes, at der her er kaldt på nogle følelser, som sagen slet ikke kan bære.

Må jeg sige til arbejdsministeren: jeg ved ikke, om jeg forstod ham rigtigt, men det var, ligesom han med glæde noterede sig, hvad højesterets flertal havde sagt, men det er vel med henvisning til gældende lov. Når vi drøfter lovgivning her, skal vi vel ikke henvise til domme. Jeg kan forstå, at dommere henviser til love, men jeg kan ikke forstå, at lovgivere henviser til domme, for un-

der en anden lovgivning ville højesteret måske være kommet til et andet resultat. Det er jo det, vi drøfter i dag: om vi skal give retterne et andet lovgrundlag at dømme efter. Derfor tror jeg ikke, at den argumentation kan holde. Den kan ikke have stået i talen oprindeligt; jeg tror, det må have været et hurtigt indfald på talerstolen her.

I øvrigt er jeg enig med arbejdsministeren og med de ordførere, der har sagt, at en lovgivning af denne art simpelt hen vil træde så grundlæggende friheder for nær, at vi simpelt hen ikke kan medvirke.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Kun den ene bemærkning til hr. Arne Melchior: når jeg nævnte højesterets flertals opfattelse, er det kun, fordi hovedargumentet i bemærkningerne til forslaget fra fremskridtspartiet er højesterets mindretal, og da jeg altså har højesterets flertal på min side, synes jeg, det alligevel var værd at nævne her, men selvfølgelig er det ikke et hovedargument imod en fremtidig retstilstands ønskelighed.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Som så ofte kan vi jo så ende i skøn samdrægtighed. Jeg må dog retfærdigvis sige, at de bemærkninger, som arbejdsministeren henviser til, helt ærligt siger, hvad højesterets mindretal har sagt. Det er altså kun brugt for at pege på, at sådan kan man også selv under nuværende lovgivning se på sagen. Når man har anvendt udtrykket mindretal, er det jo dermed også fortalt, at et flertal har haft en anden opfattelse. Men det, der skulle ligge i mine bemærkninger til arbejdsministeren, var dette, at det til enhver tid må være muligt for lovgivningsmagten at ændre love, således at domstolene dermed får anden forholdsordre så at sige, end de har haft hidtil. Jeg forstår, at vi er enige om dette lille spørgsmål.

Tyroll (VS):

Det er jo rigtigt, at det er lovforslag, der har været fremme adskillige gange før, men derfor synes jeg alligevel, at det kan blive ret så underholdende at se den gang hvidvaskning, forskellige partier forsøger sig med vedrørende de forbindelser og kontakter osv.,

[Tyroll]

som de selvfølgelig har til store interessegrupper uden for dette ting, og som selvfølgelig får lov til at gøre sig gældende her.

Men jeg skal ellers gentage, hvad VS har sagt, hver gang forslag af denne karakter har været til debat i Folketinget, at vi principielt er modstandere af, at borgerskabet forsøger at gribe ind i lønarbejdernes faglige organisationers forhold. Fagbevægelsen skal afvise ethvert sådant indgreb. Skulle det nogen sinde lykkes for de borgerlige partier at få gennemført noget i den retning, må der stadig væk være tale om afvisning, om, at man bruger de magtmidler, som fagbevægelsen nu engang er i besiddelse af, til at fjerne denne indflydelse eller forsøg på indflydelse på de faglige organisationers muligheder for at slås, deres mulighed for at anvende deres midler, som de ønsker det.

Desværre har man jo ikke altid set en tilsvarende interesse fra socialdemokratiets side, som det viser i denne sag, når det drejer sig om at bevare fagbevægelsens rettigheder. Her har det selvfølgelig noget med kontant økonomi for socialdemokratiet at gøre, men man ser ikke de samme interesser, når det drejer sig om at forsvare f. eks. et hævdvundet kampmiddel for fagbevægelsen. Her tænker jeg selvfølgelig på det angreb, som socialdemokratiet har været med til, på anvendelsen af blokadevåbenet. Her har man altså nogle helt klare interesser, og det slår jo kraftigt igennem i den måde, man behandler dette område på.

Vi har også tidligere givet udtryk for, at vi er utilfredse med den måde, man forvalter disse ting på i fagbevægelsen. Det er ikke noget, der skal afgøres her i salen. Det er noget, der helt klart må afgøres igennem diskussioner i fagbevægelsen, men vi er modstandere af den måde, hvorpå store fagforbund kan bevilge socialdemokratiet kæpemæssige summer hen over hovedet på deres medlemmer. Vi er af den opfattelse, at skal der gives støtte til forskellige politiske partier fra fagbevægelsens side, må det være noget, medlemmerne afgør på deres fagforenings generalforsamlinger og ikke andre steder. Det er altså noget, som vi selvfølgelig vil arbejde for at få ændret.

Desuden er det nærliggende, at fagforeninger overvejer, om ikke pengene vil være givet bedre ud ved at blive brugt til støtte for de kampe, arbejdspladser jævnlige fører for at

forbedre løn- og arbejdsforhold. Her er der absolut mulighed for at få effektiviseret kampen for egne interesser i højere grad end ved f. eks. at bevilge disse store beløb til socialdemokratiet, som alligevel foretager det ene angreb efter det andet på strejkeret, dyrtidsregulering osv.

Jeg vil også gerne pointere, at det er helt klart, at VS er tilhænger af, at der i Danmark skal være en enhedsfagbevægelse. Vi ønsker ikke at få fagbevægelsen splittet op af forskellige politiske interesser. Vi ønsker, at der skal være en samlet organisation, som effektivt kan slås for lønarbejdernes interesser. Hverken kristelige eller socialdemokrater skal splitte fagbevægelsen. Når jeg nævner socialdemokratiet, så er det, fordi socialdemokratiet ikke betragter fagbevægelsen som en enhedsfagbevægelse, men som en socialdemokratisk ejet fagbevægelse. Socialdemokratiet føler sig kaldet til at ekskludere medlemmer af fagbevægelsen, der fører en mere aktiv faglig kamp, end socialdemokratiet synes om.

Socialdemokraternes påtagne ejerforhold til fagbevægelsen kom til udtryk f. eks. på SiDs kongres, som allerede har været nævnt af en anden ordfører, og hvor man så, hvordan den socialdemokratiske fagtop kom med uunderbyggede og platte angreb på partierne til venstre for socialdemokratiet for at modvirke, at der fremover skulle udbetales støtte til disse partier. VS har ikke noget i klemme her, da vi ikke har modtaget noget fra SiD. Vi vil heller ikke være særlig meget på dupperne for at få disse beløb. Men vi så altså nogle ret så kontante og uunderbyggede angreb på venstrefløjspartierne fra SiD-toppens side.

Hvordan forløb så hele denne debat? Man kom med nogle påstande og gjorde op, at man fra venstrefløjspartiernes side havde stemt imod eller undladt at stemme til efterløn, igangsætning af bedriftssundhedstjeneste, jobtilbud til langtidsledige, og sådan kunne man fortsætte. Der har ikke været nogen mulighed for at fremføre de argumenter, der har været for denne stillingtagen. Det har man bevidst forsøgt at undertrykke fra SiD-forbundets side, fra fagtoppens side. For efterlønnsens vedkommende var den helt klare argumentering fra VS' side, at vi fandt denne ordning helt utilstrækkelig. Vi var modstandere af nedtrapningen af det beløb, der blev

[Tyroll]

udbetalt til efterlønsmodtagerne, og af, at man på den måde lavede en billigere opbevaring af efterlønsmodtagerne.

I forbindelse med igangsætning af bedriftssundhedstjenesten havde vi vores egne forslag. Det var klart bedre forslag, om iværksættelse af en arbejdstyret bedriftssundhedstjeneste, hvor man havde kontrol over ansættelsen af personale for at sikre sig, at dette personale var loyalt over for lønarbejderne, i stedet for at se frem til, at der ville blive tale om et personale, hvor man kunne have betænkeligheder over for, om det i højere grad ville være loyalt over for arbejdsgiverne, især når man ville betjene sig af teknikere i de enkelte erhvervsvirksomheder, når det drejede sig om tekniske ændringer i produktionen.

Om jobtilbud til de langtidsledige påviste vi klart, at der her var tale om et begyndende angreb på de faglige kvalifikationer, for at man kunne gøre arbejdskraften mere bevægelig. Det har man på et tidligere tidspunkt haft planer om. Vi vendte os imod disse foranstaltninger og krævede helt andre.

Alle disse argumenter ville vi selvfølgelig gerne have haft lejlighed til at fremføre. Men hvad skete der, da de VSere, der var delegerede på kongressen, ville have en løbeseddel ud, der korrigerede disse ting? Der skete simpelt hen det, at der blev nedlagt forbud mod at uddele en sådan løbeseddel, ikke kun til de delegerede, men også til pressens repræsentanter, der var til stede.

Det er altså udtryk for det demokrati, man vil lade passere på sådanne SiD-kongresser, og for den holdning, man lægger for dagen fra socialdemokratiets side over for aktiviteter i fagbevægelsen. Vi mener, at det kom til udtryk, fordi socialdemokratiet opfatter fagbevægelsen som noget, socialdemokratiet ejer, som noget, socialdemokratiet har patent på og en ret til at ekskludere medlemmer af, der har en anden opfattelse af, hvordan de faglige aktiviteter skal udfolde sig, og af, hvordan man gør fagbevægelsen til en effektiv kamporganisation for lønarbejdernes interesser.

Her har vi altså set nogle skridt, som vi mener er med til at undergrave enhedsfagbevægelsen. Disse forsøg på at tage politisk patent på fagbevægelsen er med til at undergrave muligheden for at opretholde en enhedsfagbevægelse, til at lægge dynamit under

muligheden for at opretholde den. Det bevirker, at de fleste får den opfattelse, at der er tale om en socialdemokratisk fagbevægelse, som altså oven i købet er med til at konfirmere de forskellige angreb, der bliver foretaget på lønarbejdernes interesser.

Hvis vi ser på, om den socialdemokratiske politik er i overensstemmelse med SiDs interesser, fordi man fra SiD sagde, at man kun ville give beløb til de partier, der var i overensstemmelse med den politik, som SiD giver udtryk for, så har vi set SiD lave en pjece, der vender sig imod lønpolitikken, og hvori det siges, at den ensidigt rammer lønarbejderne, og at SiD derfor er modstander af denne politik. Hvilket parti har stået forrest i gennemførelsen af de lønpolitiske angreb på arbejderklassen? Socialdemokratiet.

Man har også på et andet område klart markeret nogle interesser fra lønarbejdernes side, nemlig i spørgsmålet om at angribe de forskellige fradragsfiduser på skatteområdet. Det er noget, man virkelig har prioriteret højt og udarbejdet adskillige papirer om. Hvem har afvist at foretage indgreb på dette område? Det har netop selv samme socialdemokrati.

Alt i alt må vi anbefale SiDs medlemmer, at man fratager socialdemokratiet denne støtte og bruger disse penge til at effektivisere de aktiviteter, der fungerer i fagbevægelsen, til at støtte de forskellige arbejdskampe, hvor man slås imod disse angreb fra socialdemokratiets side på dyrtidsregulering osv.

Edith Holm (KrF):

Som ved tidligere fremsættelser af disse forslag kan vi fra kristeligt folkepartis side tilslutte os nogle af intentionerne i de fremsatte lovforslag, f. eks. at det klart tilkendegives, hvad foreningernes bidrag anvendes til, og at støtte til politiske partier ikke er tvungen.

Vi ønsker dog hellere, at den enkelte borger frit kan vælge, hvilken organisation man ønsker at være medlem af, og på den måde selv bestemme, hvilken interesseorganisation eller hvilket politisk formål man ønsker at støtte.

Formanden:

Ordføreren vedrørende lovforslag nr. L 74 (om regler for organisationers og foreningers

[Formanden]

bidrag til politisk virksomhed), hr. Glistrup, har ordet.

Glistrup (FP):

Spørgsmålet om de politiske partiers finansiering er og bør være en evergreen i ethvert folkestyre, der bygger på politiske partier som et af fundamentene.

Fra fremskridtspartiets side er den endegyldige løsning på disse problemer, at vi ser at blive af med de politiske partier. Som samfundet har udviklet sig, gør de politiske partier nok større skade end gavn. Vi ville få et bedre folkestyre uden politiske partier, men det er jo noget, der ligger nogle år ude i fremtiden og formentlig også vil kræve en grundlovsændring. Derfor er vi jo i de år, hvor vi endnu skal leve med de politiske partier, nødt til jævnlige at tage disse problemer op til debat. Jeg mener derfor, det er aldeles forfæjlet, når det fra forskellige kritikers side har været fremhævet, at man synes, det er forkert, at vi bliver ved med at rejse debat om disse spørgsmål. Det er i allerhøjeste grad en tiltrængt, nødvendig ting, at folkettingen mindst én gang i hver samling diskuterer problemerne omkring de politiske partiers finansiering.

Grundholdningen fra fremskridtspartiets side er, at det at betale til et politisk parti er noget, som man kun skal være pligtig til, hvis man virkelig mener, at dette politiske parti stort set svarer til ens egne ønsker, altså med andre ord den grundsætning, der fra 1849 blev nedfældet i grundloven, om, at ingen er pligtig at bidrage til noget kirkesamfund, som ikke er overensstemmende med ens egen religiøse tro. De samme synspunkter bør under nutidens forhold føre til, at ingen er pligtig til direkte eller indirekte at bidrage til et politisk parti, som man ikke sympatiserer med.

Det fører os til, at vi i mange sammenhænge vender os imod, at skatteydermidler tvangsmæssigt skal uddeles til politiske partier, hvad enten det er over folketingets konto, § 7, på finansloven, tipsmidler, Århus amtsråds vedtagelser eller lignende ting. Det er i og for sig en fuldstændig parallel hertil, når vi siger, at organisationer, som man nødvendigvis må være medlem af – og det er jo det, som dette forslag angår – ikke skal kunne

bidrage imod et mindretals ønsker til politisk partiarbejde.

Det er jo simpelt hen ikke rigtigt, når hr. Bakholt siger, at dette er et indgreb i organisationens ret til at bestemme over sine egne midler. For de organisationer, som omfattes af dette forslag, er jo organisationer, hvor medlemmerne ikke sådan uden videre kan melde sig ud, som man kan gøre det af en l'hombrekklub eller en idrætsforening eller noget lignende, men hvor man erhvervsmæssigt er nødt til at være med. Hvis en arbejdsgiver er med i en brancheforening og er nødt til at være det for overhovedet at komme til at udføre sit erhverv, må han kunne modsætte sig, at de kontingentmidler, som han bidrager til, f. eks. anvendes til det konservative folkeparti, hvis arbejdsgiveren er så forvildet, at han er S'er eller V'er, eller hvad han kan være af slemme ting. Det må under alle omstændigheder være den pågældende arbejdsgivers ret at afgøre, om hans kontingentpenge skal gå til det ene parti eller de skal gå til det andet parti.

Når det er nødvendigt for lovgivningsmagten at gribe ind på disse felter, beror det i vidt omfang på, at organisationerne i vor tid har arvet de privilegier, som i det 17. århundrede tilkom adelen. De er skattefri af deres indkomster, og de kan regere og styre ude over landet på ganske samme måde, som adelen kunne i det 16.–17. århundrede. Det har altså udviklet sig på den måde, at ligesom en fransk adelsmand meget let holdt sig nogle piger i Paris, ja, så holder altså f. eks. LO sig et politisk parti herinde, som endda sidder på regeringsbænkene, og hvor man altså simpelt hen ved at give et fornødent pengetilskud, som man tager også fra de fagforeningsmedlemmer, som f. eks. er fremskridtsfolk, kan få gennemført herinde fra socialdemokratiets side forskellige forslag, som er de pågældende medlemmer aldeles vederstyggelige, og hvor man ved, at man – med hr. Bolvigs ord – betaler judaspenge, til gengæld kan få gennemført en førtidspensionsordning her i landet, som man knytter ikke til alle borgere ligeligt efter f. eks. en opnået alder, en nedslidthed eller uegnet til at arbejde på arbejdsmarkedet, men til medlemskab af netop den fagorganisation, som altså har støttet socialdemokratiet. Det tør jo nok siges, at hr. Melchior's afvisning over for hr. Bolvig af udtrykket judaspenge

[Glistrup]

var særdeles malplaceret. Vi ved jo alle sammen, at man har denne afhængighed imellem organisationerne på den ene side og på den anden side de politiske partier, som mere eller mindre føres i snor fra enten en arbejdsgiverorganisations eller en fagorganisations side.

Derfor mener vi, at grundsigtet med de to forslag, der er til behandling, er rigtigt, og at det er noget, som folketinget skal befatte sig meget med.

Når man så skal sige, hvor man skal drage grænserne, og det er jo dér, de to lovforslag nr. L 74 og L 77 adskiller sig fra hinanden, ja, så må jeg erkende, jeg ikke rigtigt kan ophidse mig over, om man vælger retsforbundets eller fremskridtspartiets model. Der kan vedrørende den detalje fremføres saglige argumenter, som kan trække i både den ene og den anden retning. Hr. Melchior har selvfølgelig ret i, at der vil, ligegyldigt om man vælger den ene, den anden eller en femte eller syvende model, være muligheder for omgælsesstransaktioner. Men vi må bare fra lovgivningsmagten begynde at tage hul på dette meget væsentlige område, at organisationer, der reelt kan tvangsudskrive kontingenter, fordi folk er nødt til at være medlemmer af de pågældende organisationer, derefter kan putte falske lodder i den politiske vægtskål, putte falske lodder i folkestyrets vægtskål, sådan som hr. Bolvig så fortrinligt fik det understreget og forklaret i den fortrinlige brandtale, som han holdt heroppefra. Det er ganske givet et meget væsentligt emne.

Så kunne man selvfølgelig forsøge at nå de samme resultater med lidt mindre vidtrækkende forholdsregler, og det kan selvfølgelig drøftes i forbindelse med udvalgsbehandlingen. Vi står bestemt ikke fra fremskridtspartiets side stejlt på, at det, vi har foreslået i lovforslag nr. L 74, er patentløsningen om, hvilken måde vi skal begynde at angribe disse problemstillinger på. Vi kan glimrende ved at åbne få det afklaret på f. eks. den måde, som hr. Arne Melchior var inde på, om, at de politiske partier burde være pligtige til at være totalt åbne med hensyn til deres regnskabsførelse.

Vi må se i øjnene, at så længe vi skal trækkes med de politiske partier, så har de én arbejdsgiver, og den arbejdsgiver hedder befolkningen. Derfor skal befolkningen selvfølgelig have adgang til at være bekendt med

alt, hvad der foregår inden for politiske partier, hvad enten det er kongresser, eller det er om, hvordan de bliver finansieret, eller hvad der nu kan komme på tale. Derfor vil vi uden betænkeligheder mene det, som hr. Arne Melchior stillede sig lidt mere tvivlende over for om var en god tanke, at de politiske partiers regnskaber skal være helt åbne. Men det er ikke nok, at man skaber offentlighed om det, man bør gå de skridt videre, at de politiske partier ikke i deres demokratiske konkurrence om tilslutning fra befolkningens side bliver stillet så vidt forskelligt, som tilfældet er i øjeblikket, hvor nogle partier kan regne med at kunne få en 10-12 mill. kr. i organisationstilskud til at køre deres valgkampe på og andre partier skal operere med tal, som er mindre end 1 pct. af de tal, der dér er tale om. Det må af hensyn til, at demokratiet kan komme til at fungere fornøftigt, være således, at man optræder nogenlunde på lige fod med hinanden. Det vil altså med andre ord sige, at man ikke forlods har nogen tvangsudskrevne midler som basis for sit politiske arbejde.

Endelig til minidebatten i debatten, mellem hr. Arne Melchior og arbejdsministeren. Det er selvfølgelig ganske aldeles åbenbart, at lovgivningsmagten befatter sig med, hvilke regler der skal gælde, og med at ændre retstilstanden. Havde højesterets flertal gået ind for det, der står i lovforslag nr. L 74, havde det været fjollet af fremskridtspartiet at fremsætte lovforslag nr. L 74, og fremskridtspartiet fremsætter aldrig fjollede forslag. Det burde arbejdsministeren vide. Derfor skulle arbejdsministeren ikke være kommet med den kritik. Men det har interesse, at forslaget altså ikke er længere væk fra de retsforestillinger, der bevæger sig inden for den afgrænsede del af det danske samfundsliv, end at det dog var noget, der havde sine tilhængere helt op blandt de hæderværdige dommere i den anden del af Christiansborg. Derfor synes vi, at det er rigtigt som et af argumenterne, men ikke som arbejdsministeren sagde, som et hovedargument, men dog som et af argumenterne at fremdrage den pågældende højesteretsdissens.

Formanden:

Ordføreren for forslagsstillerne til lovforslag nr. L 77 (om regler for organisationers

[Formanden]

og foreningers bidrag til politiske partier), hr. Ib Christensen, har ordet.

Ib Christensen (DR):

Først et par ord om fremskridtspartiets forslag. Problemet i fremskridtspartiets forslag er, at det er uendelig vanskeligt at afgrænse, hvad der er politiske formål. Derfor har vi taget konsekvensen efter at have gennemlæst omhyggeligt, hvordan forhandlingerne har været, og hvad svarene har været fra regeringen og ministrene omkring afgrænsningsproblemerne, og vi må nok indrømme, at det er umuligt at foretage en afgrænsning, når det drejer sig om politiske formål. Vi drømmer ikke om at forbyde, at LO yder støtte til Aktuelt f. eks., eller at fagbevægelsen støtter Folkebevægelsen eller frihedsbevægelser. Derfor har vi nøjedes med at konstatere, at det drejer sig om politiske partier. Det er den virkelige anstødssten, og det er dér, problemet ligger.

Man kan også bebrejde fremskridtspartiet, at man opererer med det såkaldte checking in-system, dvs. at man aktivt skal meddele det til sin organisation, hvis man vil støtte et politisk parti. Vi siger, at det skal være checking out-princippet, dvs. at man aktivt skal meddele sin organisation det, hvis man ikke ønsker, at nogen del af éns kontingent skal gå til det pågældende politiske parti. Det sidste er jo en langt mildere form og den form, der er gældende i Storbritannien og med ændringer har været gældende siden 1931, men dog været gældende som minimumsprincip. Derfor undrer det mig principielt, at socialdemokratiet ikke kan tiltræde dette.

Jeg kan godt bebrejde fremskridtspartiet, at man overhovedet ikke har taget hensyn til de politiske og saglige indvendinger, der er kommet mod det oprindelige princip, efter at man har afskrevet det forslag, som vi i 1974 fremsatte her i tinget.

Jeg er lidt skuffet over arbejdsministerens, men det gælder også modstandernes indlæg i øvrigt. Man går ikke ind i en egentlig debat, men afviser bare og siger, at det har vi snakket om så mange gange før. Når arbejdsministeren siger, at det må være enhver forenings eller organisations selvfølgelig ret at træffe beslutning, uden at lovgivningsmagten blander sig i dette, må man sige, at hvis det er

regeringens udgangspunkt og princip, hvordan i alverden kan man så medvirke til en tvangsindkomspolitik, hvor folketingets flertal og regeringen i virkeligheden fastsætter de lønninger – og priser for den sags skyld – som arbejdsmarkedets parter og erhvervslivet skal leve under? Det turde i høj grad være et indgreb i fundamentale rettigheder i fagbevægelsen og i øvrigt i organisationernes og erhvervslivets forhold. Der er altså en bastant diskrepans mellem på den ene side, at man absolut ikke må blande sig, skønt det, det drejer sig om, kun er at sige, at vi ikke forbyder faglige organisationer eller arbejdsgiversammenslutninger at yde tilskud til politiske partier, men at gør de det, skal det ske gennem fonde, hvor kun de medlemmer, der ikke aktivt har sagt fra, betaler. Det er et langt mindre vidtgående indgreb i fagbevægelsens og erhvervslivets organisationers, arbejdsgiversammenslutningers indre forhold, end tvangsindkomspolitikken er.

Derfor er der en overordentlig modstrid mellem ord og handling fra regeringens side, når den siger, at det er det princip, man står på.

Det er da rart, at ministeren konstaterer, at vores forslag er mindre uspiseligt; det er da altid noget. Men ministeren kommenterer ikke, hvad vi har taget med ind i bemærkningerne nu: at vi ikke kan se, at vores forslag er i modstrid med ILO-konventionen eller resolution nr. 87 af 1948. Det var det, som ministeren i 1978 bragte i marken som led i afvisningen af vores forslag.

Hr. Bakholt fra socialdemokratiet synes, det er på tide, at det forslag kommer i papirkurven. Dertil vil jeg rent principielt sige, at det må være rigtigt, når der har været nyvalg til folketinget, at man genfremsætter forslag under indtryk af de saglige indvendinger, der er kommet, i en ny folketingsperiode. Jeg mener ikke, man fra år til år i samme folketingsperiode kan komme med de samme forslag uændrede. Men når der har været folketingsvalg i mellemtiden og man i øvrigt tager hensyn til de politiske og saglige indvendinger, der har været, må det være berettiget at rejse sagen igen.

Så vil jeg sige både til hr. Bakholt og til hr. Tyroll: vores forslag er ikke rettet mod fagbevægelsen, men rettet imod tvangsbidrag, hvad enten det drejer sig om arbejdsgiversammenslutninger, eller det er faglige organi-

[Ib Christensen]

sationer, altså i og for sig mod begge parter. Det er da også karakteristisk, hvilke partier der har afvist vores forslag: det er de seks partier, som modtager tilskud fra Dansk Arbejdsgiverforening eller fra LO eller fagforbund under LO, medens de fire partier, der ikke modtager tilskud fra disse organisationer, støtter disse forslag. Det er vel ikke nogen tilfældighed. Der blev snakket om, at man ikke lader sig påvirke af, at man får penge fra disse organisationer. Hvorfor er det så sådan? Det kan man med rette spørge om.

Hr. Enggaard var bekymret for, i hvilket omfang støtte til presse bør omfattes. Jeg kan sige, at støtte til presse, f. eks. LOs tilskud til Aktuelt, ikke er omfattet af vores forslag. LO kan blandt de midler, LO har, yde hvad som helst til støtte til Aktuelt efter vores forslag. Det er kun for støtte til politiske partier, at vi siger der må være en grænse. Derfor kan jeg berolige hr. Enggaard i så henseende.

Hr. Enggaard siger videre, at et forbud mod eksklusivaftaler er uforeneligt med retsforbundets forslag. Sådan opfattede jeg hr. Enggaard, og sådan kan vores bemærkninger godt opfattes. Men de to ting er ikke uforenelige. Vi siger bare, at det reelle problem er, at en masse af fagbevægelsens medlemmer eller folk, der måske af en eller anden grund tvinges ind i fagbevægelsen, er imod, at de gennem deres kontingent yder tilskud til de såkaldte arbejderpartier. Det er det, der ofte er det reelle problem. Det kan også være arbejdsgivere, der tvinges til at yde tilskud til det konservative folkeparti, venstre eller centrum-demokraterne. Men det oftest forekommende problem er det førstnævnte.

Vores forslag løser dette problem, mens eksklusivaftaleforbuddet er mere problematisk, men vi har tilsagt principiel tilslutning til eksklusivaftaleforbuddet. Vi mener bare, at dette forslag i og for sig mere fremkommeligt løser problemet, men det betyder ikke, at det ene udelukker det andet.

Hr. Ninn-Hansen sagde, at det konservative folkeparti ikke lader sine standpunkter påvirke af den støtte, det får. Jeg tror gerne, at når hr. Ninn-Hansen mødes med hr. Jens Thorsen fra Dansk Arbejdsgiverforening, er der ikke tale om, at den ene part påvirker den anden. Der er tale om sjælenes storartede og sublime harmoni, men der er alligevel penge med i spillet. Det kunne godt være

interessant at få det afdækket, jfr. det, hr. Arne Melchior talte om med hensyn til offentlige partiregnskaber, et forslag, vi i øvrigt tidligere har fremsat i dette ting og kommer med igen.

Det drejer sig altså om at forbyde, at den sjælenes harmoni mellem politiske ledere og organisationsledere giver sig udslag i, at de bruger deres organisatoriske magt til at slæbe et mindretal med til at yde støtte til standpunkter og politiske partier, som det er imod.

Fru Lilli Gyldenkilde sagde, at der er en undertone i forslagene af mistro til politikerne. Nej, det er der sådan set ikke. Hvis politikerne og de politiske partier har rent mel i posen, vil vi bare afdække problemerne. Vi vil afdække problemerne omkring deres finansiering. Dette forslag skal ses i sammenhæng med et forslag, som vi har bebudet om offentlige partiregnskaber. Hvis politikerne har rent mel i posen, er der ingen grund til at nære mistro til dem, og så behøver de heller ikke være ængstelige for, at disse ting drages frem i lyset, og at man forhindrer det misbrug, der faktisk er tale om.

Endvidere sagde fru Lilli Gyldenkilde, at SF ikke lader sig købe. Det er vel et svar til hr. Hardy Hansen, formanden for SiD, der sagde: hvis SF ikke gør sådan og sådan, bortfalder SiDs støtte til SF. Jeg vil ikke tale om, at SF har bøjet sig for Hardy Hansens trusler, kun konstatere, at der er nok også tale om sjælenes dybe indre harmoni og sublime overensstemmelse. Det ved jeg ikke, men jeg anser det ikke for at være en effektiv tilbagevisning af hr. Hardy Hansens påvisning af – det er ham, der sidder på pengekassen i SiD – at arter SF sig ikke, som SiD vil, lukker man for kassen. At SF så under alle omstændigheder synes, at de gerne vil gøre noget, som er i overensstemmelse med SiDs interesser, er en anden sag, men det er igen sjælenes harmoni. Hr. Bolvigs ytringer om, at aktieselskaber bør inddrages, er vi fuldstændig enige i; mindretalsbeskyttelsen, også for så vidt angår medarbejdere i aktieselskaber, bør selvfølgelig omfattes af denne problematik, men det kan vi vende tilbage til ved anden lejlighed.

Når hr. Bolvig videre siger, at vi i stedet for at satse på organisationsstøtte bør satse på statsstøtte, må jeg sige, at i Sverige har man under samme argumentation massivt

[Ib Christensen]

forhøjet de statslige støtteordninger til de politiske partier, men hvad er sket? Der er sket det, at de politiske partier i Sverige aldrig nogen sinde har modtaget så store og massive bidrag fra arbejdsgiversammenslutninger, fra LO osv., som de får i dag. Konkurrencen bliver bare sat op, om jeg så må sige, på et højere niveau. Der er ingen garanti for, at man nedsætter organisationernes finansiering af de politiske partier og dermed deres indflydelse, for selvfølgelig følger der indflydelse med – man vil være blåøjet, hvis man tror andet – ved at forhøje tvangsbidragene fra skatteyderens side gennem statslige tilskud. Tværtimod. De svenske erfaringer viser det stik modsatte af det, hr. Bolvig var inde på.

Hr. Arne Melchior siger, at det kan ikke være lovgivningsmagtens ret at blande sig i organisationernes rettigheder, og han mener at være i overensstemmelse med CDs tidligere ordfører i disse sager. Den 24. maj 1974 behandlede et forslag fremsat af os – det er det, der er identisk med fremskridtspartiets forslag, for fremskridtspartiet har ikke taget ved lære af, hvad der er sket i de foregående 6 år, det har vi – hvor hr. Poul Boeg, der var ordfører for CD i denne debat, sagde (Folketingstidende 1973–74, 2. samling, sp. 7021):

»Jeg nævnte før, at der er et enkelt punkt, hvor vi har et forbehold, og det er følgende: Der tales i forslaget om bidrag til politisk arbejde, politiske partier, politiske foreninger osv. Det tiltræder vi. Derimod stiller vi os lidt tvivlende, når det kommer til spørgsmålet om udgivelse af en politisk presse.«

Med andre ord: CDs forbehold i 1974 var kun én ting, og det var, at man ikke ville have, at man på nogen måde forhindrede LO i at støtte Aktuelt. Andet forbehold havde CD ikke.

Hvad siger hr. Arne Melchior nu? Han afviser forslaget.

Så spørger jeg: hænger det sammen med, at hr. Jens Thorsen, Dansk Arbejdsgiverforenings formand, i TV-Aktuelt for ikke så længe siden kunne bekræfte, at venstre, det konservative folkeparti og centrum-demokraterne nu modtager økonomiske bidrag fra Dansk Arbejdsgiverforening? Er der en sammenhæng, eller er det igen sjælernes overensstemmelse og den dybe harmoni? Hvorfor har CD skiftet standpunkt? Det kunne være rart at få at vide. Er det saglige argumenter, der

har overbevist CD, eller er det det andet forhold, der har spillet en rolle? Jeg siger det direkte.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Jeg ville have forsvoret, at jeg nogen sinde skulle høre 6 år gamle udtalelser af hr. Poul Boeg citeret i folketinget, men man kommer alligevel ud for den slags overraskelser.

Jeg skal prøve ikke at forlænge debatten for meget, men netop hr. Tyrolls indlæg i dag er et symptom på en udvikling, der efter min opfattelse er hundefarlig.

Hr. Tyroll brugte ikke tiden til at diskutere de to forslag. Hr. Tyroll brugte tiden til at gennemgå forhold, der efter hans opfattelse var kritisable ved den måde, SiDs kongres var blevet afviklet på.

Er det virkelig et folketingsanliggende at diskutere, hvordan Specialarbejderforbundet i Danmark håndterer sin egen kongres? Hr. Tyroll siger, det ikke skal være noget lovgivningsanliggende. Men det skal altså være et debatanliggende i folketinget, at venstresocialisternes enmandsfraktion på kongressen ikke har haft lejlighed til at dele sit materiale ud osv. Ja men det kan da ikke være rimeligt, at vi skal diskutere det her i folketinget. Jeg mener, at det er et udtryk for, hvad der vil ske, hvis de forslag, vi her har til behandling, bliver gennemført.

Hvis der sker noget kriminelt i disse organisationer, så må det være retsmyndighederne, der forfølger det. Hvis disse organisationer udtaler noget i den politiske debat, må det selvfølgelig stå enhver frit for i folketinget at tilslutte sig eller tage afstand fra det, organisationerne siger. Men hvad organisationerne foretager sig internt inden for lovgivningens rammer, er efter min bedste overbevisning noget, der tilhører privatlivets fred, og ikke noget, der vedkommer folketinget. Derfor vil jeg meget advare mod den type indlæg, hr. Tyroll kom med i dag, og andre lignende indlæg.

Det har jo i øvrigt præget debatten, at de ordførere, der vil foretage indgreb i organisationernes frihedsrettigheder i Danmark, næppe kan bekvemme sig til, om det, de ønsker at forhindre, er det, man kalder tvangsbidrag, eller det er organisationsstøtte i det hele taget til politisk arbejde.

[Arbejdsministeren]

Hr. Bolvig var vel den mest yderliggående deltager i debatten i dag, men hr. Bolvigs stemme er ikke udslagsgivende på dette dybt alvorlige område. Hvis jeg forstod hr. Bolvig ret, var det, hr. Bolvig var modstander af, enhver form for organisationsdeltagelse i det politiske liv. Jeg forstod hr. Bolvig sådan, at de politiske partier som minimum burde afslå enhver form for støtte fra organisationerne. Organisationerne dominerede hele det politiske liv, og deres indflydelse og magt burde bremses.

Er hr. Bolvig klar over, at konsekvensen af det forslag fra fremskridtspartiet, hr. Bolvig så helhjertet har støttet i dag, eksempelvis er, at faglige organisationer er afskåret fra at støtte antiapartheidarbejdet? At Industrirådet er afskåret fra at lave en kampagne mod forslag og tanker om økonomisk demokrati?

Er hr. Bolvig klar over, at vi i folketinget i 1975 og 1976 gennemførte et månedlangt udvalgsarbejde om konsekvenserne af gennemførelsen af dette forslag, der førte til, at det radikale venstre her i folketinget bekendtgjorde, at det under ingen omstændigheder kunne støtte disse forslag, fordi de var uoverskuelige i deres konsekvenser for det demokratiske liv?

Ikke mindst hr. Ingomar Petersen, som jeg måske kan nævne til inspiration for hr. Bolvig, fremførte disse synspunkter. Er hr. Bolvig klar over, at det radikale venstre stemte imod gennemførelsen af forslagene? Det bebrejder jeg bestemt ikke det radikale venstre, tværtimod. Jeg mener, at hr. Bolvig ved at søge tilbage til andre aner end Hørup kan hente fornøden inspiration.

Jeg vil gerne sige, at Hørupcitateret er jo totalt misforstået. Det, Hørup mente ved at sige »intet over og intet ved siden af folketinget«, det var jo ikke, at folketinget skulle styre klar af organisations- og klasseinteresser i samfundet. Ingen var vel en mere overbevist klassepolitiker end netop Hørup. Hans engagement i kunstnerdebatten, hans engagement i kampen mellem de små og de store bønder var vel vidnesbyrd om dette. Han så venstre som kamppartiet for bøndernes interesser i det danske samfund.

Nej, det, Hørup vendte sig imod, var, at et landsting, der ikke var valgt ved demokratiske midler, skulle have højhed eller have myndighed over folketinget. Dette efter min opfattelse rigtige Hørupord kan man efter

min opfattelse ikke bruge til at afskære faglige organisationer fra at støtte politiske formål, som de i øvrigt tilslutter sig.

Jeg synes, det eneste saglige indlæg, der er kommet i dag til støtte for de synspunkter, der ligger i forslagene, var hr. Ib Christensens indlæg, som netop var karakteriseret ved i hvert fald at være klart i tankegangen. Derfor vil jeg gerne slutte med at sige til hr. Ib Christensen: jeg anerkender klarheden, jeg anerkender, at man har lyttet til nogle af argumenterne, men tilbage bliver et indgreb over for organisationernes demokratiske ret til – også med støtte til de politiske partier og politiske formål – at fremme deres interesser i samfundslivet.

Hvad vil konsekvensen af et forbud være? Jeg spørger hr. Ib Christensen, som jo ellers altid har bekendt sig som modstander af forbud: hvad vil konsekvensen være? Vil det være, at økonomisk støtte til de interesser, der findes i organisationerne, ophører?

Nej, det, der vil ske, er selvfølgelig, at de ændrer karakter fra at være åbne, konstaterbare tilskud som f. eks. dem, de faglige organisationer yder til en række politiske partier, og som man kan aflæse i deres regnskaber og i partiernes regnskaber. Disse former for tilskud, ikke mindst på det borgerlige område, vil blive afløst af andre, mere indirekte og vanskeligere kontrollerbare former.

Hvad er der sket i De Forenede Stater efter den lovgivning, man har gennemført? Der er kommet et utal af nye måder at støtte de politiske partier og navnlig politiske kandidater på, fordi man har gennemført et forbud.

Vi har tillid til demokratiet, vi har tillid til demokratiet også i organisationerne, og derfor vender vi os mod selv et så beskedent forslag – og det må man indrømme det er – som det, retsforbundet her har fremsat.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det, der kalder mig herop, er den meget omfattende interesse, jeg har sporet med hensyn til SiDs bevillinger eller ikke-bevillinger til socialistisk folkeparti.

Jeg er af samme opfattelse, som arbejdsministeren lige har givet udtryk for at han var: det er ikke en sag, der skal diskuteres fra denne talerstol. Det er en sag, der skal diskuteres på SiDs kongresser og på SiDs fag-

[Lilli Gyldenkilde]

foreningsmøder. I det sidste er jeg forhåbentlig enig med VSerne: at det er på fagforeningens generalforsamling, at sådan noget skal afklares.

Hr. Glistrup sagde noget i retning af, at det passede ikke helt, at der var mistro i disse forslag – det opfattede jeg som en bemærkning til mig; det havde jeg givet udtryk for – hvorefter hr. Glistrup kastede sig ud i at sammenligne med en fransk adelsmand og ren og skær prostitution.

I den forbindelse og i forbindelse med SiD og SF har jeg lyst til at sige, at naturligvis vil vi ikke prostituere os på nogen som helst måde ved at få disse tilskud. Jeg mener egentlig, man bør holde sin sti ren herinde og lade være med at stå og give udtryk for sådant her oppe fra talerstolen. Jeg mener ikke, det er rimeligt at trække folketinget så langt ned.

Jeg er i modsætning til flertallet i folketinget – det ved alle – jeg går tit op og raser og råber imod det, der bliver gjort herindefra, de forkerte ting, som bliver gjort. I høj grad er det jo de mest fortvivlede ting, der foregår herinde. Ikke desto mindre mener jeg ikke, at nogen af os kan være interesseret i at trække politikere ned til at være en slags andenrangsmennesker. Det mener jeg typisk var det, der kom frem, ikke mindst i hr. Glistrups ord.

Hr. Glistrup sagde: så længe vi skal trækkes med disse politiske partier. Ja men hvad er det, vi har politiske partier til? Det er til at prøve at få demokratiet til at fungere, og det kan nogle gange være svært – det skal guderne vide – men ikke desto mindre er det en af måderne at få demokratiet til at fungere på, og derfor har vi hårdt brug for, at mange flere melder sig ind i de politiske partier, og ikke for, at nogen kommer med sådan en form for foragt for demokratiet.

Jeg skal til hr. Ib Christensen sige, at da han talte om sjælenes harmoni, kom jeg til at tænke på Hardy Hansen, og jeg har lyst til at sige til det: Hardy Hansen er bare ikke klar over, hvor meget vi egentlig er i harmoni med dem i SiD. Det går nok op for dem engang. Det må vi da i hvert fald håbe.

Bolvig (RV):

Med den store interesse for Hørups politiske viden, som arbejdsministeren lægger for

dagen, skulle man egentlig tro, arbejdsministeren tilhørte samme parti som jeg. Det er jo rigtigt, hvad arbejdsministeren understregede, at også Hørup i høj grad kæmpede for de små.

Men de små, de udsatte i dag, er i høj grad folk uden en stærk interesseorganisation, som har midler til at få sine synspunkter gennemtruffet ved, at den kan lamme samfundet, og – frygter jeg altså – ved, at den har særlige kontakter også af økonomisk art herinde.

Jeg vil gerne understrege over for ministeren, at hverken jeg eller det radikale venstre ønsker nogen lovgivning, der kan forbyde organisationer at yde støtte til presse, f. eks. Aktuelt, eller til forskellige aktioner ude i verden, f. eks. frihedsbevægelser, frihedsorganisationer. Det har vi sagt ved tidligere lejligheder, så jeg troede ikke, det var nødvendigt at gentage det.

Men jeg vil også rose socialdemokraterne. Jeg vil rose socialdemokraterne for, at dette parti offentliggør regnskaber. Det synes jeg selv er overordentlig vigtigt. Det burde være en selvfølge.

Men ministeren har vel lagt mærke til under debatten i eftermiddag, at der er klart flertal for en lovgivning, der tvinger de forskellige politiske partier til at offentliggøre deres regnskaber. Skal vi så ikke være så positive, at vi nu pålægger ministeren at fremsætte et lovforslag, der gennemfører en offentliggørelse af de forskellige partiers regnskaber? Det glæder jeg mig til.

Jeg er meget ked af det og bekymret, hvis der er nogle af mine kolleger i dette ting, som mener, at jeg har været med til at kaste smuds på folketinget. Det vil jeg meget nødig; så ville jeg også være hyklerisk, for jeg har i tidligere debatter sagt, at efter min opfattelse var vi gensidigt for hårde mod hinanden. Det beklager jeg.

Jeg vil alligevel understrege, at efter min bedste overbevisning bevæger vi os på dette felt i det grå mørke. Jeg har oplevet situationer, hvor et parti ikke kunne tage stilling til selv et meget lille spørgsmål, før man havde fået accept fra en støttende interesseorganisation, og det er faren i den tilknytning, jeg gerne vil understrege, og som gør ikke kun mig, men også mit parti bekymret.

Jeg vil sige til hr. Ib Christensen, at når det radikale venstre mener, at statstilskud er

[Bolvig]

bedre, synes jeg, det er forkert at henvise til Sverige, for i Sverige har man jo ikke en lovgivning, der forbyder organisationerne at yde direkte bidrag til politisk arbejde. En statsstøtte skal træde i stedet for disse bidrag fra forskellige interesseorganisationer ud fra erkendelsen af, at politisk arbejde desværre ikke kan samle folk i en udstrækning som tidligere, ud fra erkendelsen af, at det er nødvendigt med et stærkere folkeligt engagement bag politisk arbejde i de forskellige vælgerforeninger. Det mener vi vi kan opnå ved, at man i stedet for at vedtage et forbud mod at få penge fra organisationer vedtager at give et statstilskud.

Jeg vil sluttelig gerne sige til hr. Arne Melchior – det troede jeg ikke var nødvendigt for mig at understrege – at det radikale venstre varetager ingen gruppes specielle interesser. Vi forsøger, så godt vi kan, med vekslende held og med vekslende dygtighed at varetage helhedens interesse, men det burde vel også være det overordnede mål for enhver form for politisk indsats. Jeg kunne vel også lidt drillende sige til hr. Arne Melchior: hvorfor tror hr. Arne Melchior at Rederiforeningen giver eller gav penge til centrum-demokraterne? Det er formentlig ikke kun af den rene venlighed.

Arne Melchior (CD):

Jeg vil gerne byde hr. Bolvig velkommen tilbage til jorden, på et plan, hvor vi kan diskutere. Der var lige ved at blive en meget beklagelig alliance mellem hr. Bolvigs tale og hr. Glistrups antiparlamentarisme.

Jeg vil gerne lægge en rose på fru Lilli Gyldenkildes plads – den skal senere blive indkøbt – for de ord, hun sagde om et lille parti, der ofte følte sig og må føle sig i modsætning til beslutninger, der tages, men som underordner sig disse synspunkter for at bevare parlamentarisme og demokrati i samfundet. Det synes jeg var meget smukke ord, og jeg kan genkende de følelser, som hun her gav udtryk for.

Hr. Bolvig fremturede i sin noget roligere form alligevel med en vis farlig metode. Hr. Bolvig kunne herfra anklage et unavngivet parti – men der er kun en halv snes at vælge imellem – som ikke kunne tage stilling i en lille sag uden at indhente accept fra en interesseorganisation. Jeg synes, det er meget far-

lig tale. Jeg tror ikke, hr. Bolvig har nogen som helst viden, der berettiger ham til at sige sådan.

Jeg ved ikke, hvilket parti der sigtes til, og hvilken organisation der sigtes til, men jeg synes, at det er en utilstedelig anklage imod frit valgte og frit opererende politikere og kolleger til hr. Bolvig. Højest sandsynligt drejer det sig om et parti, som hr. Bolvig i mangfoldige sager samarbejder med og laver forlig sammen med. Jeg mener, det er utilstedeligt at slynge sådan en anklage ud i luften uden bestemt adresse. Alle er mistænkt, alle kan tage den til sig – undtagen selvfølgelig hr. Bolvig og hans parti; de er selvfølgelig hævet over den slags lavheder.

Det kunne jo være, man var henne at indhente nogle oplysninger, som man gerne ville have, før man tog sin stilling. Jeg kender ikke sagen, men den er bare uspecificeret slyngt ud i hovedet her på en hel masse mennesker.

Så blev der af hr. Ib Christensen bragt et citat fra hr. Boeg. Arbejdsministeren har nævnt, at han var forbavset over citatet. Jeg må indrømme, at jeg sagde, at jeg ikke har set efter; jeg formoder, min tale svarer til dem, vi tidligere har holdt, men så er der altså den ene undtagelse. Hr. Boeg meldte sig meget hurtigt, efter at han faldt ved valget i januar 1975, ud af centrum-demokraterne og har siden været medlem af et andet parti. Men det er da klart, at når han den nævnte dag opererer som ordfører for mit parti, må mit parti tage et vist medansvar for det.

Jeg kan forsikre hr. Ib Christensen om, at vi må have været forhastede, dengang vi tog stilling. Vi var nye, og det var meget svært for os at pille det hele op i starten. Jeg tror også, hr. Ib Christensen og hans parti har været ude for lignende ting. Vi behandler i øjeblikket et sekretærforslag, som for to år siden på det grusomste blev jordet af hr. Ib Christensens parti, og så vidt jeg forstår, vil man i dag gå positivt ind for det, hvad jeg synes er storartet. Jeg synes, det er glimrende, at man er blevet klogere.

Det må vi altså også have lov til at blive, og vi har i hvert fald ved gentagne behandlinger af dette forslag indtaget samme holdning som i dag. Jeg kan sige til både hr. Ib Christensen og hr. Bolvig: det har ikke noget med tilskud at gøre. De tilskud, vi får, er der vist ikke nogen giver der tror man kan købe

[Arne Melchior]

noget som helst for, så små er de. Men kassen er åben!

Jeg er en lille smule skeptisk, som jeg sagde, med hensyn til åbenhed i regnskaberne, for jeg spørger mig selv: hvor demokratisk er det egentlig? Skal partierne også være forpligtede til at offentliggøre deres medlemslister? Medlemmer er også bidragsydere til partiet. Vil det ikke stride imod den hemmelige stemmeafgivning, vi har? Jeg synes ikke, sagen er så enkel. Ved hvilken beløbsstørrelse indtræder pligten til at blive offentliggjort som bidragsyder? Kom ikke og sig, at det er så enkelt: sådan skal vi selvfølgelig gøre, og dem, der gør det, roser vi, og de andre klandrer vi. Det er ikke så enkelt.

Jeg kan fortælle – og det er jo allerede sagt af hr. Ib Christensen – at arbejdsgiverformanden i TV som noget ganske naturligt, da han blev spurgt: hvem støtter I?, har nævnt også vort parti. Og jeg har erklæret over for TV og andre, at vi er parat til at offentliggøre beløbets størrelse, hvis bidragsgiveren giver sit minde til det.

Men jeg kan samtidig fortælle, at jeg, efter at disse tilskud er begyndt, her fra talerstolen har fået bebrejdelser af arbejdsministeren. Det var under behandlingen af forslaget om, hvordan ATP måtte anbringe sine penge. Dengang sagde arbejdsministeren til mig – det er to år siden – at han var forbavset over, at jeg ikke i bemærkningerne havde læst, at Arbejdsgiverforeningen støttede dette forslag, som jeg altså gik imod. Men hverken arbejdsministeren – eller hr. Bolvig eller hr. Ib Christensen, kunne jeg nu tilføje – tror vel, at vor vilje eller vore meninger ligger deponeret i nogens pengekasse eller checkhæfte eller i nogens lomme. Selvfølgelig gør de ikke det. Vi tager frit de standpunkter, vi efter ringe evne møver os frem til er de rigtige, uafhængigt af små eller store bidrag. Vi har for lidt af begge dele, men vi har gud ske lov ret mange små.

Lad mig til sidst sige om afgrænsningsproblematikken, som arbejdsministeren var meget stærkt inde på – og jeg nævnedes også allerede i mit første indlæg muligheder for omgæelse – at det er umuligt og forbliver umuligt at sige: politiske partier må du ikke støtte, men politiske formål må du gerne støtte, altså bladudgivelse, brochurer, tidsskrifter, demonstrationer, annoncering, seminarer, rejser osv. osv., hvorved du jo altså

befrier de forskellige politiske partier for de pågældende udgifter og så har givet støtten alligevel. Som én sagde – jeg ved ikke, om det var arbejdsministeren –: det bliver bare mere uigennemskueligt. Jeg tror ikke, det kan lade sig gøre.

Jeg har også udtrykt sympati for de redelige tanker, der ligger bag disse forslag, men jeg har peget på, at der er hindringer, der simpelt hen kan gøre det umuligt, hvis vi ikke skal forsynde os over for principper, der er mere væsentlige for os end det, der har været formålet med dette forslag. Så der er ikke nogen grund til at håne hinanden.

Jeg vil slutte med at fremhæve, at alle folketingsmedlemmerne burde læse, hvad fru Lilli Gyldenkilde sagde for lidt siden. Og lad os holde op, hr. Bolvig og andre, med at undergrave de politiske partier og parlamentarismen i Danmark!

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Den, der kalder mig op, var hr. Bolvig fra de radikale, der opkastede sig som bannerfører for friheden, hvilket han jo ofte gør. Det lyder smukt og godt.

Afslutningsvis sagde han, at det, vi skulle gå over til, var skatteyderbetalt statsstøtte. Men så halter argumentationen. Argumentationen er jo netop gået ud på, at man ikke skulle tvinge et flertal til at give støtte til nogle ting, det ikke var interesseret i. Jeg ville, hvis der blev indført skatteyderbetalt støtte, komme til at betale støtte til fremskridtspartiet, og det ville jeg anse for en katastrofe.

Tyroll (VS):

Jeg vil først sige til hr. Ib Christensen, at i opregningen af, hvilke partier der var modstandere af dette forslag og modtog støtte fra fagbevægelsen, skal vi i hvert tilfælde ikke regnes med. Den argumentation holder ikke helt for vores vedkommende.

Dernæst vil jeg sige til arbejdsministeren, at jeg godt kan forstå, at arbejdsministeren føler ubehag ved at blive konfronteret med de ting, der er sket på SiDs kongres. Jeg kan godt forstå, at arbejdsministeren vil forsøge at komme uden om at skulle kommentere disse ting.

Men der må jo altså være grænser for hykleriet. Man siger, at det er symptom på

[Tyroll]

noget farligt, at sådan nogle ting bliver taget op her i salen, og siger, at det ikke er noget, der skal diskuteres i folketinget. Ikke desto mindre er arbejdsministeren udtryk for et symptom, der er endnu farligere, nemlig det ene overenskomstindgreb efter det andet, det ene diktat af arbejdernes løn- og arbejdsforhold efter det andet. Ting, som skulle være noget, man sloges om via de faglige organisationer, hiver man ud af de faglige organisationers aktiviteter og dikterer løn- og arbejdsforholdene herindefra.

Hvis der er noget, der er farligt for dansk fagbevægelse, så er det det. Og så er det det andet, jeg var inde på: hele spørgsmålet om det ejerforhold, som socialdemokratiet tror man har til dansk fagbevægelse i den hellige treenighed, som man snakker om i den socialdemokratiske arbejderbevægelse, nemlig partiet, fagbevægelsen og kooperationen. Og når vi møder jer – I er jo den treenighed – så må vi altså diskutere det, hvor vi har mulighed for at få disse ting frem.

Jeg sagde klart, hvordan praksis for socialdemokratiets fagtop i Specialarbejderforbundet havde været omkring disse ting. Man vil godt lægge frem et negativt billede af de holdninger, som VS har stået for i forhold til det, der er foregået her i salen, i Specialarbejderforbundet, på dets kongres. Man ville ikke lægge frem, hvad der var vores argumenter for at stemme, som vi gjorde, vores stemmeforklaring, og hvor jeg har redegjort for, at der har været helt klare begrundelser for, hvorfor vi har indtaget den holdning. Og da man ikke fra én, men fra flere VSere, der var delegerede på SiDs kongres, ville lægge frem, hvad det var for nogle begrundelser, der var for den stemmeafgivning her i folketinget, så blev meningene undertrykt. De kunne ikke få lov til at komme frem, ikke engang over for de delegerede og ej heller over for de presserepræsentanter, der var til stede.

Vi har ikke millioner i ryggen, som socialdemokratiet har fra fagbevægelsen, til at kommunikere sådanne ting som dem, der her er tale om. Derfor bruger vi – og det har vi sagt klart var vores folketingspraksis – denne talerstol som en talerstol for de standpunkter, vi har, og som et forsøg på at komme igennem med de standpunkter, vi har, som bliver undertrykt ved forskellige lejligheder, bl. a. desværre på SiDs kongres.

Og det, at det sker på SiDs kongres, er altså et angreb på enhedsfagbevægelsen; det er et angreb på, at flere holdninger kan være til stede i fagbevægelsen, flere meninger om, hvordan faglig aktivitet skal udføres. Det er et angreb på ytringsfriheden i fagbevægelsen, det er et angreb på de faglige aktiviteter, som man skulle stå fælles om i høj grad, men hvor man altså ikke vil give plads fra socialdemokratiets side.

Formanden:

Ordføreren vedrørende lovforslag nr. L 74 (om regler for organisationers og foreningers bidrag til politisk virksomhed), hr. Glistrup, har ordet.

Glistrup (FP):

Ud af den kalejdoskopske debat, der har været om disse to lovforslag, drog hr. Bolvig den positive konklusion, at man vel i hvert tilfælde har kunnet konstatere et flertal for, at partiernes regnskaber bør være offentligt tilgængelige. Hvis bjergenes rumlen ikke har barslet med flere mus, skal vi da i hvert tilfælde være glade og taknemmelige for de mus, der er kommet frem. Derfor tror jeg, at der er grund til at understrege det, hr. Bolvig her sagde.

Men jeg må indrømme, at jeg ikke har den samme tillid som hr. Bolvig til vores arbejdsminister, så jeg kan tro, at man bare kan sige, at det ordner arbejdsministeren vel så. Derfor vil jeg opfordre hr. Bolvig til mere præcist at angive, om det radikale venstre tænker at komme med et særforslag om det. Det ville vel nok være mere praktisk end at tage det som et ændringsforslag her. Jeg kan i hvert tilfælde love, at fremskridtspartiet vil være med til at forøge vor lovjungle med en sådan lovbestemmelse om, at de politiske partiers regnskaber skal være offentlige.

Dermed er vi inde på nogle af de principielle betragtninger, som arbejdsministeren var inde på. Han kunne ikke forstå, at partier, der som de forslagsstillende i dag normalt er meget imod forbudsregler i lovgivningen, kunne finde på at belemre lovgivningen med ny forbudslovgivning.

Men det er ikke ud fra et formynderforbudssynspunkt, at disse lovforslag er fremsat. De er fremsat ud fra det stik modsatte, nemlig fra et frihedssynspunkt, og arbejdsmini-

[Glistrup]

steren tager i denne forbindelse aldeles fejl, når han opfatter det på den måde, at dette er restriktioner og forbud. Tværtimod.

Hvis situationen er den, at man for at være fotohandler i Danmark er nødt til at være med i fotohandlerforeningen, så skal man have lov til at drive sin virksomhed som fotohandler uden at skulle udsætte sig for, at ens kontingentpenge bliver brugt til støtte af det ene eller det andet eller det femte politiske parti. Derfor er det frihed for det enkelte organisationsmedlem, det her går ud på.

Hvis samtlige fotohandlere i Danmark mener, at det er rigtigt at give 1 mill. kr. i tilskud til et eller andet parti, og der er 1.000 fotohandlere, kan de hver for sig give 1.000 kr., men vel at mærke selv og frivilligt, og uden at det skal gå ad den skattefradragsberettigede vej, som det gør, hvis det bliver i form af et merkontingent til fotohandlerforeningen. Det er dér, vi mener vi får større renfærdighed, større demokratisk redelighed, ved at lade de enkelte selv bestemme, hvilket parti de vil give tilskud til.

Jeg må derfor totalt afvise toenigheden mellem fru Lilli Gyldenkilde og hr. Arne Melchior om, at vi skulle være særlig antidemokratiske ved at fremsætte disse synspunkter. Tværtimod er disse forslag båret af et ønske om, at demokratiet trives bedre, og demokratiet trives nu engang ikke godt efter fru Lilli Gyldenkildes metode med, at man siger: man skal bare tilkalke de virkelige forhold, og man skal stå og rose og prise folketingsmedlemmerne for at være førsterangsmennesker og fremragende folk, og hvad ellers nu fru Lilli Gyldenkildes betragtninger førte til. Man skal sige sandheden, og hvis derfor hr. Arne Melchior lægger den rosenbuket på fru Lilli Gyldenkildes plads, så bliver den ledsaget af en tidselbuket fra fremskridtspartiets side. Det andet bliver fru Gyldenkilde muligvis mere glad for end det første. Det skal da være hende hjertelig velundt.

Hr. Ib Christensen sagde, at vi havde afskrevet vores eget forslag efter retsforbundets forslag fra 1974. Det er rigtigt. Da retsforbundet røg ud af tinget i januar 1975, mente vi, at det var et godt og positivt forslag, retsforbundet dér havde fremsat, og derfor mente vi, at det skulle tages op igen. Vi har selvfølgelig fulgt – den debat var arbejdsministeren inde på – at vi under den daværende formand i arbejdsmarkedsudvalget fik foretaget

en grundig gennemgang af forslaget, og der kom en del materiale frem, som hr. Ib Christensen siger han har lært af.

Derfor har hr. Ib Christensen nu fremsat et lovforslag, nr. L 77, som er anderledes end det, retsforbundet fremsatte i 1974. Det er selvfølgelig o.k. Men hr. Ib Christensen har ikke ret, når han så tilføjer, at vi andre ikke har lært noget af det. Vi har lært af det materiale, at det oprindelige forslag var det bedste, og det var derfor det forslag, som vi skulle arbejde efter. Det har været vores hovedbegrundelse for, at vi foretrækker nr. L 74 fremfor nr. L 77, hvis de skulle konkurrere med hinanden. Men først og fremmest er det jo to staldbrødre, der går arm i arm ræd hinanden.

Begrundelsen kunne ikke gives bedre, end hr. Arne Melchior gav den i sit indlæg, hvor han fremhævede, at hvis man indskrænker sig til en løsning som den i L 77, befrier organisationerne de politiske partier fra alskens forskellige udgifter ved, at man i stedet for betaler så for det ene og så for det andet. Derfor er det for at nå en nogenlunde fornuftig retstilstand bedre at arbejde med L 74 end med L 77.

Vi kan da godt sige, at der kan være argumenter, der taler den anden vej, men vi har altså bare ud fra det samme materiale, som hr. Ib Christensen har arbejdet med, ved afvejningen fundet, at den oprindelige tanke var den bedste, og når hr. Ib Christensen fortæller, at retsforbundet er far til fremskridtspartiets forslag, kan vi dog lige få med, at så er der også en bedstefar, der hedder Christensen, nemlig Henry Christensen.

Det var ikke for 10 år siden, han fremsatte det, for det var, da venstre sad i regeringsposition. Det var for 13 år siden, i 1967, at forslaget blev fremsat. Det er altså det, som er bevaret her frem til fremsættelsen af L 74, og det er bestemt ikke noget, vi mener der er nogen som helst grund til at skamme sig over: at man på den måde praktiserer genbrug mellem de politiske partier. Det kan kun være rigtigt, at man, når man finder gode og fornuftige tanker i, hvad de andre partier har fremført, fremfører dem igen, således at disse forslag kan leve videre i folketingets arbejde.

Det er altså det, der er sket med vor fremsættelse af L 74 i denne samling.

Formanden:

Ordføreren vedrørende lovforslag nr. L 77 (om regler for organisationers og foreningers bidrag til politiske partier), hr. Ib Christensen, har ordet.

Ib Christensen (DR):

Arbejdsministeren gentog, at vores forslag og fremskridtspartiets forslag er et indgreb i organisationernes demokratiske rettigheder, og det skal da ikke bestrides.

Men som arbejdsministeren selv sagde, er vores forslag et meget beskedent forslag i den henseende, og jeg noterede mig, at arbejdsministeren ingen kommentarer havde til mine bemærkninger om, at tvangsindekomstpolitikken, som den finder udtryk i lovgivningsdiktater over for arbejdsmarkedet, er uendelig langt videre gående indgreb i de faglige organisationers demokratiske rettigheder.

Det, der er tale om, er ikke, at man forbyder fagbevægelsen eller Dansk Arbejdsgiverforening eller andre organisationer på arbejdsgiversiden at yde tilskud til de politiske partier, men blot dette, at hvis et mindretal ønsker at blive fri for gennem deres kontingent at medvirke til dette, kan de blive fri. Et mere beskedent indgreb kan man næsten ikke forestille sig.

Så siger ministeren videre, at hvis en lovgivning som den foreslåede bliver gennemført, vil konsekvensen være, at så afløses åben støtte af indirekte støtteordninger. Han nævner USA som et eksempel. Det skal jeg ikke bestride kan ske under nogle omstændigheder.

Men hvordan er situationen i Danmark i dag? Det er den, at hverken venstre, det konservative folkeparti eller centrum-demokraterne vil oplyse, i hvilket omfang de får støtte fra Dansk Arbejdsgiverforening eller andre arbejdsgiversammenslutninger eller f.eks. private firmaer, koncerner, multinationale selskaber el.lign. Det vil sige, at tilstanden sådan set ikke bliver ændret. Det bliver blot noget odiøst at modtage sådanne tilskud, og det synes jeg i høj grad er på sin plads. I hvert fald bør de ting, der sker her, være i offentlighedens søgelys.

Det er også et svar til fru Lilli Gyldenkilde, der synes, at dette er noget, der kun skal diskuteres på SiDs kongres, eller noget, der

kun skal diskuteres i almindelighed i fagbevægelsen.

Nej, det er noget, der vedrører den danske offentlighed, i hvilket omfang de politiske partier, hvad enten det er såkaldte arbejderpartier, eller det er borgerlige partier, bliver finansieret af særinteresserne. Så kan vælgerne derefter tage stilling til, hvad de politiske partier står for, på et mere konkret og nok så virkelighedsnært grundlag.

Jeg vil gerne anbefale hr. Bolvig, at han genlæser, hvad hans partifælle fru Janne Normann sagde, da hun var ordfører i 1978 under behandlingen af tilsvarende forslag og tilsagde vores forslag det radikale venstres helt ubetingede tilslutning – hvad hr. Bolvig også har gjort i dag for vores vedkommende – men hvor fru Janne Normann berettiget sondrede mellem fremskridtspartiets forslag og vores forslag og altså så vores forslag som det mest realistiske og rimelige ud fra enhver betragtning.

Hr. Arne Melchior påberåber sig, at Poul Boeg i mellemtiden har fået andet partipolitisk tilhørsforhold, som om det kunne ændre det forhold, at Poul Boeg på centrum-demokraternes vegne – hvad han udtrykkelig siger i sin ordførertale i 1974 – tilsagde vores forslag den fuldstændige støtte, kun med den undtagelse, at når det drejede sig om politisk presse, dagspresse, kunne der være nogle betænkeligheder.

Hr. Arne Melchior siger, at disse organisationer – det vil for hr. Arne Melchior's partis vedkommende sige Dansk Arbejdsgiverforening – tilkøber sig ikke noget som helst for det. Nej, det kan godt være situationen. Men hvis nu f. eks. – det er et tænkt eksempel – centrum-demokraternes gruppeformand, eller hvem det nu kan være, henvender sig til Dansk Arbejdsgiverforening og siger: vi hører blandt de indkomstpolitiske partier, og vi ved, at Dansk Arbejdsgiverforening går ind for indkomstpolitikken; er det ikke rimeligt at støtte os, f. eks. for at dække vores valggæld? – hvad så?

Så kan hr. Arne Melchior sige, at centrum-demokraterne ikke derved har været til salg. Det kan han sige. Og så kan vi andre tro, hvad vi vil.

Jeg vil gerne sige, at der ikke er tale om, at man skal have offentlige medlemslister. Der er tale om, at når det drejer sig om, at

[Ib Christensen]

politiske partier får tilskud fra organisationer eller fra aktieselskaber, skal det være offentligt. Det agter vi at stille forslag om på et senere tidspunkt, som vi alt for har gjort.

At hr. Arne Melchior's parti og andre borgerlige partier i enkeltstående tilfælde, f. eks. når det drejer sig om EFG-uddannelse o. lign., har stemt imod, hvad Dansk Arbejdsgiverforenings officielle opfattelse er på det pågældende punkt, ændrer jo ikke ved det grundlæggende forhold, nemlig hvilke partier Dansk Arbejdsgiverforening ser sin interesse i at støtte.

Eller man kan tage det tilsvarende: hvis socialdemokratiet, hvad dog er sket, går imod noget, som LO står for, ændrer det ikke LO's holdning med hensyn til den generelle støtte. Sådan er kendsgerningerne.

Hr. Arne Melchior siger minsandten, at dette forslag og for så vidt også fremskridtspartiets forslag undergraver de politiske partier og parlamentarismen.

Hvis der er noget, der undergraver de politiske partier eller tilliden til dem eller til parlamentarismen – for ikke at tale om det – så er det minsandten, hvis politiske partier har et økonomisk tilknytningsforhold til særinteresser og derved kan mistænkes for at varetage disse særinteresser i stedet for det, de skulle varetage, samfundsinteresser. Når de så oven i købet ikke vil være ved, hvor mange penge de får, kan det i hvert fald undergrave parlamentarismen og tilliden til den.

Jeg vil sige til hr. Glistrup, at jeg ikke kan give ham ret i, at det forslag, som fremskridtspartiet har fremsat, og som altså er identisk med vores tidligere og altså også med venstres tidligere forslag, er bedre. Det skal jeg ikke komme nærmere ind på, bare konstatere, at afgrænsningsmulighederne er fuldstændig uoverskuelige, hvad da også klart er fremgået af arbejdsmarkedsudvalgets behandling. Men bortset fra det, bortset fra, at fremskridtspartiet kan mene, at deres forslag er bedre, vil jeg gerne sige: er det så ikke bedre – og det må fremskridtspartiet dog være enig i; det forstod jeg også på hr. Glistrup – at støtte et forslag som vores, som er mere afgrænset, men dog et skridt i den rigtige retning?

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Undskyld, jeg tager ordet på ny, men jeg er nødt til at sige noget om det hypotetiske eksempel, som hr. Ib Christensen kom med.

Hvis jeg skulle henvende mig til Arbejdsgiverforeningen og sige: vi er et indkomstpoltisk parti, og det går I jo også ind for, kan I så ikke give os nogen støtte? – jeg må sige, at selv hypotesen er ubrugelig. Vi er ikke et indkomstpoltisk parti. Der er nogle, der har ytret mere skepsis over for indkomstpoltik, end vi har, og vi har somme tider af overordnede årsager set os tvunget til at stemme for indkomstpoltiske indgreb, men vi har både ved de lejligheder og i vort program og gang på gang peget på farerne ved det, peget på, hvor lidt det egentlig løser osv. Jeg tror ikke, at man hverken i Arbejdsgiverforeningen eller andre steder – vi gør det i hvert fald ikke selv – regner os for et indkomstpoltisk parti.

Hr. Ib Christensen nævnte selv, at vi i EFG-spørgsmål har haft andet standpunkt. Vi har i placeringen af ATP-penge haft andet standpunkt; Arbejdsgiverforeningen gik ganske vist nogle måneder senere over til det standpunkt, som vi fra starten havde støttet. Der er altså ikke mulighed for at påvise nogen form for underkøb.

Jeg vil gerne rette en misforståelse, der gik ud på, at jeg skulle have sagt, at disse forslag undergraver parlamentarismen. Det vil jeg gerne have sagt klart til hr. Ib Christensen: det har jeg ikke udtalt. Jeg advarede imod visse af de indlæg, vi har hørt i debatten, imod visse udtalelser fra hr. Glistrup om partierne og visse udtalelser af hr. Bolvig om partierne. Men jeg har tværtimod udtalt respekt og agtelse for motiverne bag forslagene. Det vil hr. Ib Christensen kunne læse sig til. Det har jeg sagt både i mit første og i mit andet indlæg. Jeg har ikke med et ord antydnet, at forslagene har til hensigt eller i givet fald ville undergrave parlamentarismen. Det gik på nogle udtalelser om vort politiske system og om partierne og politikerne.

(Kort bemærkning).

Bolvig (RV):

Til hr. Glistrup: jeg kan oplyse, at det radikale venstre er i gang med arbejdet, der gerne skulle ende i et forslag til en lovgivning, der tvinger de politiske partier til at

[Bolvig]

offentliggøre deres regnskaber, men det ville jo være lettere, hvis ministeren ville fremsætte et sådant forslag. Så sparede vi det arbejde og de penge.

(Kort bemærkning).

Ib Christensen (DR):

Til hr. Arne Melchior vil jeg sige, at jeg ikke har sigtet på den aktuelle situation. Det kunne f. eks. være situationen i 1975. Jeg er opmærksom på, at både centrum-demokraterne og Dansk Arbejdsgiverforening er enige i, at et tvangsindgreb ikke er lykken i denne overenskomstsituation.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om beretning angående Nordisk Råds 28. session 1980.

(Beslutningsforslag nr. B 49. Fremsat 25/11 80 i betænkning fra udenrigsudvalget).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslagets tekst og spørgsmålet om dets overgang til anden (sidste) behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Stetter (KF):

Normalt er der jo ikke nogen, der tager ordet under dette punkt på dagsordenen, men jeg har en konkret sag, som efter min bedømmelse hører hjemme her.

Det fremgår af beretningen angående Nordisk Råds 28. session 1980 i Reykjavík, at

svenske medlemmer i generaldebatten fremhævede det ønskelige i at gøre Norden til et hjemmemarked for den samlede nordiske industri.

Dette hjemmemarked skulle tjene som springbræt for industriel udvikling med henblik på at udvikle vore muligheder for at klare os på verdensmarkedet med nye produkter.

Det fremgår også af beretningen, at jeg erklærede mig enig heri og sagde, at efter dansk konservativ opfattelse får vi ikke et homogent nordisk marked, hvis de enkelte lande har et net af særordninger til gunst for egen national industri.

På den konservative gruppes vegne har jeg forud for denne førstebehandling tilsendt ministeren for nordiske anliggender den konkrete sag, der viser, at svenske myndigheder ikke lever op til svenske politikeres højstemte taler i Nordisk Råd. Det drejer sig om, at danske eksportvirksomheder, som ifølge sagens natur betaler danske arbejdsgiverafgifter, også skal betale svenske arbejdsgiverafgifter, såfremt eksportørerne i salgsarbejdet i Sverige benytter sig af derboende svenske selvstændige handelsagenter. De berørte danske virksomheder afkræves nu systematisk disse afgifter fra helt tilbage til året 1976. Det kan for de sidste tre år beløbe sig til mere end 100.000 sv. kr. for en enkelt virksomhed.

Sagen angår i princippet hele den danske industri, men har især ramt tekstil- og skotøjsindustrien, som traditionelt sælger via selvstændige handelsagenter, og sagen er opstået, fordi de svenske myndigheder fastholder deres helt specielle opfattelse af handelsagentbegrebet. Sverige er efter min mening helt alene om denne opfattelse.

Sagens akter viser, at det ikke har været muligt at hente støtte fra ministeriet for skatter og afgifter.

Tekstilindustrien har derefter henvendt sig til udenrigsministeriet, som sendte sagen tilbage til skatte- og afgiftsministeriet, som imidlertid har fralagt sig ethvert ansvar, og som følgelig har tilbagesendt sagen til udenrigsministeriet. Tilsyneladende bliver der med andre ord spillet ping-pong med henvendelserne fra danske industri i dette konkrete spørgsmål.

Jeg vil på denne baggrund opfordre regeringen til at rette henvendelse til den svenske